

DECYZJE

DECYZJA WYKONAWCZA KOMISJI (UE) 2020/280

z dnia 20 lutego 2020 r.

w sprawie przedłużenia wzmocnionego nadzoru w Grecji

(notyfikowana jako dokument nr C(2020) 901)

(Jedynie tekst w języku greckim jest autentyczny)

KOMISJA EUROPEJSKA,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,

uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 472/2013 z dnia 21 maja 2013 r. w sprawie wzmocnienia nadzoru gospodarczego i budżetowego nad państwami członkowskimi należącymi do strefy euro dotkniętymi lub zagrożonymi poważnymi trudnościami w odniesieniu do ich stabilności finansowej ⁽¹⁾, w szczególności jego art. 2 ust. 1,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Po wygaśnięciu w dniu 20 sierpnia 2018 r. pomocy finansowej w ramach Europejskiego Mechanizmu Stabilności decyzją wykonawczą Komisji (UE) 2018/1192 ⁽²⁾ wprowadzono w Grecji wzmocniony nadzór na okres sześciu miesięcy od dnia 21 sierpnia 2018 r. Wzmocniony nadzór przedłużono następnie dwukrotnie ⁽³⁾, za każdym razem o dodatkowe sześć miesięcy, przy czym ostatnio począwszy od dnia 21 sierpnia 2019 r.
- (2) Od 2010 r. Grecja otrzymała znaczną pomoc finansową, w wyniku której jej pozostające do spłaty zobowiązania wobec państw członkowskich należących do strefy euro, Europejskiego Instrumentu Stabilności Finansowej i Europejskiego Mechanizmu Stabilności wynoszą w sumie 243 700 mln EUR. Grecja otrzymała od swoich europejskich partnerów wsparcie finansowe na preferencyjnych warunkach. Aby doprowadzić zadłużenie do bardziej zrównoważonego poziomu, w 2012 r. wprowadzono szczególne środki, które następnie zastosowano ponownie w 2017 r. w ramach Europejskiego Mechanizmu Stabilności. W dniu 22 czerwca 2018 r. Eurogrupa osiągnęła porozumienie polityczne w sprawie wdrożenia dodatkowych środków, aby zapewnić stabilność długu. Środki te obejmują przedłużenie średnich ważonych terminów zapadalności o kolejnych 10 lat, odroczenie spłat odsetek i kapitału o kolejnych 10 lat, jak również wdrożenie innych środków okołozadłużeniowych. Dwa razy w roku, na podstawie potwierdzenia w ramach wzmocnionego nadzoru, że Grecja wywiązuje się ze swoich poprogramowych zobowiązań politycznych, w Eurogrupie można uzgodnić dwa dodatkowe środki (odstąpienie od marży odsetkowej za transzę na wykup długu w ramach programu Europejskiego Instrumentu Stabilności Finansowej na 2018 r. i przywrócenie transferu kwot równoważnych dochodom banków centralnych strefy euro narosłym od greckich obligacji rządowych na podstawie umowy o aktywach finansowych netto i programu dotyczącego rynku papierów wartościowych). W związku z tym po osiągnięciu porozumienia w ramach Eurogrupy w kwietniu i grudniu 2019 r. udostępniono odpowiednio pierwszą i drugą transzę środków okołozadłużeniowych uzależnionych od prowadzenia odpowiedniej polityki.
- (3) Grecja podjęła zobowiązanie w Eurogrupie, że będzie kontynuować i zakończy wszystkie kluczowe reformy przyjęte w ramach programu pomocy stabilizacyjnej Europejskiego Mechanizmu Stabilności („program”) oraz zapewni ochronę celów istotnych reform przyjętych w ramach programu oraz w ramach poprzedzających go instrumentów. Grecja zobowiązała się również do wdrożenia konkretnych działań w obszarze polityki budżetowej i budżetowo-strukturalnej, dobrobytu społecznego, stabilności finansowej, rynków pracy i dóbr, prywatyzacji i administracji publicznej. Te konkretne działania, które wymieniono w załączniku do oświadczenia Eurogrupy z dnia 22 czerwca 2018 r., przyczynią się do usunięcia nadmiernych zakłóceń równowagi makroekonomicznej oraz źródeł lub potencjalnych źródeł trudności gospodarczych w Grecji.

⁽¹⁾ Dz.U. L 140 z 27.5.2013, s. 1.

⁽²⁾ Decyzja wykonawcza Komisji (UE) 2018/1192 z dnia 11 lipca 2018 r. w sprawie wprowadzenia wzmocnionego nadzoru w Grecji (Dz.U. L 211 z 22.8.2018, s. 1).

⁽³⁾ Decyzja wykonawcza Komisji (UE) 2019/338 (Dz.U. L 60 z 28.2.2019, s. 17) i decyzja wykonawcza Komisji (UE) 2019/1287 (Dz.U. L 202 z 31.7.2019, s. 110).

- (4) Dnia 27 lutego 2019 r. Komisja opublikowała sprawozdanie krajowe dotyczące Grecji na 2019 r. ⁽⁴⁾. Komisja stwierdziła, że – mimo iż Grecji udało się przywrócić równowagę budżetową i znacząco zmniejszyć deficyt obrotów bieżących – kraj ten wciąż boryka się z nadmiernymi zakłóceniami równowagi makroekonomicznej ⁽⁵⁾ będącymi skutkami kryzysu. Dotyczą one w szczególności wysokiego długu publicznego, ujemnej międzynarodowej pozycji inwestycyjnej netto, dużego udziału kredytów zagrożonych w bilansach banków oraz nadal wysokiej stopy bezrobocia. Ustalenia te znalazły także potwierdzenie w sprawozdaniu przedkładanym w ramach mechanizmu ostrzegania, które Komisja przyjęła dnia 17 grudnia 2019 r. na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1176/2011 ⁽⁶⁾ i w którym wskazała Grecję jako jedno z państw członkowskich, w przypadku których w 2020 r. przeprowadzona zostanie szczegółowa ocena sytuacji. W szczególności ze sprawozdania wynika, że pod koniec 2018 r. dług publiczny w Grecji wynosił 181,2 % produktu krajowego brutto, co stanowi najwyższy poziom w Unii. Międzynarodowa pozycja inwestycyjna netto, która w 2018 r. stanowiła -143,3 % produktu krajowego brutto, utrzymuje się na bardzo wysokim poziomie, chociaż składa się na nią wysoki zagraniczny dług publiczny zaciągnięty na bardzo preferencyjnych warunkach. Co więcej, mimo znacznego zmniejszenia deficytu obrotów bieżących, postęp ten nadal jest niewystarczający, aby Grecja mogła w zadowalającym tempie obniżyć bardzo znaczną międzynarodową pozycję inwestycyjną netto, tak by osiągnęła ona poziom uznawany za rozsądny. Mimo że bezrobocie w dalszym ciągu spadało, ze szczytowej wartości 27,8 % w 2013 r., w październiku 2019 r. nadal wynosiło 16,6 %. Bezrobocie długotrwałe (wynoszące w trzecim kwartale 2019 r. 12,1 %) i bezrobocie młodzieży (które w październiku 2019 r. sięgało 35,6 %) utrzymują się na bardzo wysokich poziomach, chociaż znacznie się obniżyło w stosunku do szczytowych wartości w okresie kryzysu (bezrobocie długotrwałe odnotowane w drugim kwartale 2014 r. wynosiło 19,9 %, a w lutym 2013 r. bezrobocie młodzieży sięgnęło 60,2 %).
- (5) W świetle dokonanej przez Komisję szczegółowej oceny sytuacji w 2019 r. i na podstawie oceny Komisji Rada przeanalizowała krajowy program reform na 2019 r. oraz program stabilności na 2019 r. Zaleciła ⁽⁷⁾ Grecji podjęcie w 2019 i 2020 r. działań mających na celu osiągnięcie trwałego ożywienia gospodarczego i wyeliminowanie nadmiernych zakłóceń równowagi makroekonomicznej poprzez kontynuowanie i zakończenie reform zgodnie z zobowiązaniami poprogramowymi podjętymi na posiedzeniu Eurogrupy w dniu 22 czerwca 2018 r. Rada zaleciła również, aby Grecja skoncentrowała swoją politykę gospodarczą związaną z inwestycjami na określonych obszarach priorytetowych, aby zapewnić solidne podstawy wzrostu, a jednocześnie zmniejszyć różnice między regionami i zapewnić włączenie społeczne.
- (6) W dniu 20 listopada 2019 r. Komisja opublikowała czwartą ocenę Grecji w ramach wzmocnionego nadzoru ⁽⁸⁾. Stwierdzono w niej, że Grecja podjęła niezbędne działania, aby zrealizować swoje szczegółowe zobowiązania do przeprowadzenia reform, z których to zobowiązań miała się wywiązać do połowy 2019 r., ale że konieczne będą dalsze działania, aby zakończyć lub w razie potrzeby przyspieszyć proces reform. W ocenie uwzględniono wysiłki nowej administracji podjęte we wcześniejszych miesiącach na rzecz realizacji zobowiązań dotyczących przeprowadzenia szeroko zakrojonego programu reform, a także wyrażoną przez nią wolę przygotowania tych reform we współpracy z instytucjami.
- (7) Władze są w trakcie nadrobienia zaległości w reformach sektora finansowego, lecz konieczna jest bardziej zdecydowana realizacja planów. Nastąpiła dalsza poprawa płynności banków greckich i widać oznaki, że dostęp banków do rynku jest stopniowo przywracany, jednak ryzyko i zagrożenia wynikające ze skutków kryzysu pozostają wysokie. Pozycja kapitałowa banków pozostaje adekwatna, chociaż w najbliższym czasie może znaleźć się pod presją, na przykład z powodu stopniowego wycofywania przejściowych rozwiązań ostrożnościowych. Banki nadal borykają się z problemem dużej liczby kredytów zagrożonych: wprawdzie ich poziom stopniowo się obniża, po tym jak w marcu 2016 r. osiągnął najwyższy dotychczas poziom – 107,2 mld EUR, ale na koniec września 2019 r. nadal był bardzo wysoki i wynosił 71,2 mld EUR, tj. 42,1 % całkowitych ekspozycji bilansowych z tytułu kredytów udzielonych klientom. Ostatnio przyjęto program ochrony aktywów Herkules, którego wdrożenie ma znacznie przyspieszyć realizację obecnych strategii mających na celu obniżenie poziomu kredytów zagrożonych w sektorze bankowym. Wśród innych wyzwań należy wymienić słabą rentowność przy obecnych niskich stopach procentowych, a także silne powiązania między bankami a państwem, m.in. z powodu dużego udziału aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego w kapitale banków. Poprawa sytuacji banków greckich w zakresie płynności i zwiększenie zaufania deponentów doprowadziły do całkowitego zniesienia ograniczeń w przepływie kapitału od dnia 1 września 2019 r.

⁽⁴⁾ SWD(2019) 1007 final.

⁽⁵⁾ COM(2019) 150 final.

⁽⁶⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1176/2011 z dnia 16 listopada 2011 r. w sprawie zapobiegania zakłóceniom równowagi makroekonomicznej i ich korygowania (Dz.U. L 306 z 23.11.2011, s. 25).

⁽⁷⁾ Zalecenie Rady z dnia 9 lipca 2019 r. w sprawie krajowego programu reform Grecji na 2019 r. oraz zawierające opinię Rady na temat przedstawionego przez Grecję programu stabilności na 2019 r.

⁽⁸⁾ Komisja Europejska: Sprawozdanie dotyczące wzmocnionego nadzoru w Grecji, listopad 2019 r., Institutional Paper nr 116, listopad 2019 r.

- (8) Pomimo postępu w ostatnich latach Grecja wciąż zmagą się z dużymi wyzwaniami, jeśli chodzi o otoczenie działalności gospodarczej i system sądownictwa. Grecja osiągnęła wprawdzie postępy w takich dziedzinach, jak skrócenie czasu potrzebnego na zarejestrowanie nowej firmy i zwiększenie ochrony inwestorów mniejszościowych, ale wciąż ma duże zaległości w porównaniu z krajami osiągającymi najlepsze wyniki w kilku obszarach objętych wskaźnikami strukturalnymi należącymi do porównawczych wskaźników mierzących wyniki gospodarcze (np. czas potrzebny na przyjęcie orzeczenia sądowego, egzekwowanie umów, rejestrowanie własności, postępowanie w związku z niewypłacalnością itp.).
- (9) Grecja – która została odcięta od pożyczek na rynku finansowym w 2010 r. – zaczęła odzyskiwać dostęp do rynku dzięki emisji obligacji państwowych od lipca 2017 r. Dochody z greckich obligacji skarbowych zaczęły powoli spadać po pomyślnym zakończeniu programu w ramach Europejskiego Mechanizmu Stabilności w 2018 r. W drugim półroczu 2019 r. dochody te nadal znacząco się obniżyły i w grudniu 2019 r. osiągnęły rekordowo niski poziom 1,4 % przy 10-letnim okresie zapadalności, podczas gdy rok wcześniej wynosił on 4,3 %. Warunki uzyskiwania pożyczek przez Grecję pozostają jednak niestabilne ze względu na zewnętrzne ryzyko gospodarcze i krajowe słabości. Grecja odnotowała korzystne zmiany wynikające z podniesienia ocen przez agencje ratingowe, choć jej rating pozostaje poniżej jakości inwestycyjnej.
- (10) W związku z powyższym Komisja stwierdza, że nadal istnieją przesłanki uzasadniające prowadzenie wzmocnionego nadzoru na podstawie art. 2 rozporządzenia (UE) nr 472/2013. W szczególności nadal istnieją zagrożenia dla stabilności finansowej Grecji, które – jeżeli się urzeczywistnią – mogą wywołać niekorzystne skutki uboczne w pozostałych państwach członkowskich należących do strefy euro. Jeżeli pojawią się jakiegokolwiek skutki uboczne, mogą one nastąpić w sposób pośredni, wywierając niekorzystny wpływ na zaufanie inwestorów, a tym samym na koszty refinansowania dla banków i pozostałych państw członkowskich należących do strefy euro.
- (11) W związku z tym w średnim okresie Grecja powinna kontynuować podejmowanie działań służących usunięciu źródeł lub potencjalnych źródeł trudności oraz realizowanie reform strukturalnych, aby wspierać solidne i zrównoważone ożywienie gospodarcze, co pozwoli złagodzić skutki wynikające z kilku czynników. Czynniki te obejmują poważne i przedłużające się pogorszenie koniunktury w czasie kryzysu; poziom zadłużenia Grecji; słabości jej sektora finansowego; nadal stosunkowo silne powiązania między sektorem finansowym i finansami publicznymi w Grecji, w tym przez własność państwową; ryzyko przeniesienia poważnych napięć w tych sektorach na inne państwa członkowskie, jak również narażenie państw członkowskich należących do strefy euro na ryzyko w kontekście zadłużenia państwa greckiego.
- (12) Aby zlikwidować pozostałe ryzyko i monitorować spełnienie zobowiązań podjętych w tym celu, konieczne i właściwe wydaje się przedłużenie wzmocnionego nadzoru w Grecji na podstawie art. 2 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 472/2013.
- (13) Pismem wystosowanym w dniu 22 stycznia 2020 r. Grecji umożliwiono przedstawienie opinii na temat oceny Komisji. W swojej odpowiedzi z dnia 27 stycznia 2020 r. Grecja zasadniczo zgodziła się z dokonaną przez Komisję oceną wyzwań gospodarczych, przed którymi stoi ten kraj, co stanowi podstawę przedłużenia wzmocnionego nadzoru.
- (14) Grecja będzie nadal korzystała ze wsparcia technicznego w ramach programu wspierania reform strukturalnych (jak określono w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/825⁽⁹⁾) w celu opracowywania i wdrażania reform, w tym kontynuacji i zakończenia kluczowych reform zgodnie z zobowiązaniami politycznymi poddawanymi monitorowaniu w ramach wzmocnionego nadzoru.
- (15) Komisja zamierza ściśle współpracować z Europejskim Mechanizmem Stabilności – w kontekście jego systemu wczesnego ostrzegania – aby wdrożyć wzmocniony nadzór,

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

Artykuł 1

Okres wzmocnionego nadzoru nad Grecją na podstawie art. 2 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 472/2013, wprowadzony decyzją wykonawczą (UE) 2018/1192, zostaje przedłużony o dodatkowe sześć miesięcy, począwszy od dnia 21 lutego 2020 r.

⁽⁹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/825 z dnia 17 maja 2017 r. w sprawie utworzenia Programu wspierania reform strukturalnych na lata 2017–2020 oraz zmiany rozporządzeń (UE) nr 1303/2013 i (UE) nr 1305/2013 (Dz.U. L 129 z 19.5.2017, s. 1).

Artykuł 2

Niniejsza decyzja skierowana jest do Republiki Greckiej.

Sporządzono w Brukseli dnia 20 lutego 2020 r.

W imieniu Komisji
Paolo GENTILONI
Członek Komisji
